

УДК 633. 11 “324”: 631. 524. 022/. 559

**КІЛЬКІСТЬ КОЛОСКІВ У КОЛОСІ ТА ЇХ КОРЕЛЯЦІЙНИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК З
ЕЛЕМЕНТАМИ СТРУКТУРИ УРОЖАЙНОСТІ У ЛІНІЙ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ
РІЗНОГО ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ**

ЛОЗІНСЬКИЙ М.В., канд. с.-г. наук, Білоцерківський національний аграрний університет

ДУБОВА О.А., канд. с.-г. наук, Білоцерківське відділення Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків

Для підвищення ефективності практичної роботи селекціонера, при оцінках компонентів урожаю, важливо використовувати існуючі між ними кореляційні зв'язки.

В умовах Білоцерківської дослідно-селекційної станції Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків у 2011-2012 рр. досліджували 11 ліній пшениці м'якої озимої станційного сортовипробування різного еколого-географічного походження. Шляхом схрещування сортів степового екотипу з лісостеповим одержано лінії: Донецька 48 х Веселка, Донецька 48 х Білоцерківська інтенсивна, Повага х Перлина Лісостепу, Луганчанка х Білоцерківська 71/03, Роставиця х Дріада 1, Білоцерківська 47 (скверхед) х Одеська 162; сортів лісостепового екотипу з лісостеповим: Елегія х Перлина Лісостепу, Київська 8 х Роставиця, Веселка х Миронівська 65; сорту степового екотипу Донецька безоста з сортом Century (США); сорту лісостепового екотипу Напівкарлик 3 з сортом Century (США). Метою наших досліджень було вивчення кореляційних взаємозв'язків між кількістю колосків з головного колосу та довжиною колосу, кількістю зерен і їх масою.

Ступінь кореляційних взаємозв'язків визначали за результатами структурного аналізу рослин. При встановленні сили зв'язку між ознаками використовували запропоновану Ю.Л. Гужовим із співробітниками (1987) шкалу $r < 0,3$ – зв'язок між ознаками слабкий, $0,3 < r < 0,5$ – помірний, $0,5 < r < 0,7$ – значний, $0,7 < r < 0,9$ – сильний, $r > 0,9$ – дуже сильний, близький до функціонального.

Досліджень встановлено, що між кількістю колосків з головного колосу і довжиною колосу кореляційні зв'язки знаходилися в межах від слабого $r = 0,26 \pm 0,179$ до сильного $r = 0,76 \pm 0,102$. Найбільш тісний і стабільний кореляційний зв'язок між цими ознаками, який характеризувався як сильний, спостерігається в лінії, отриманої від схрещування сорту Повага (степовий екотип) з сортом Перлина лісостепу (лісостеповий екотип).

Кореляційні зв'язки між кількістю колосків з головного колосу і кількістю зерен з колосу в більшості випадків характеризуються як позитивні і за своєю силою значно різняться за роками досліджень. В умовах 2011 р. у восьми з одинадцяти ліній кореляційні зв'язки були позитивні і характеризувалися як помірні та значні ($r = 0,31-0,71$). У 2012 р. коефіцієнти кореляції між цими ознаками мали значно слабкіші зв'язки ($r = 0,22-0,46$), а у трьох ліній спостерігалися негативні зв'язки ($r = -0,08-0,37$). Найбільш тісний позитивний кореляційний зв'язок ($r = 0,71 \pm 0,116$) у 2011 р. і ($r = 0,45 \pm 0,155$) у 2012 р. був встановлений у лінії отриманої від схрещування сорту лісостепового екотипу Донецька безоста з сортом Century (США).

Між кількістю колосків з головного колосу і масою зерна з колосу, в умовах 2011 р., кореляційні зв'язки у переважній більшості ліній характеризувалися як слабкі. Помірний кореляційний зв'язок виявлений в лінії Донецька 48 х Веселка (степовий екотип х лісостеповий екотип) ($r = 0,55 \pm 0,140$) і Донецька безоста х Century (США) ($r = 0,44 \pm 0,156$). Значно нижчим за силою (в чотирьох ліній негативним) кореляційним зв'язком характеризуються досліджувані лінії у 2012 році. У цьому році лише лінія Донецька безоста х Century (США) мала помірний зв'язок між кількістю колосків і масою зерна.

Проведені дослідження дають підстави стверджувати, що кореляційні взаємозв'язки між досліджуваними ознаками змінюються залежно від гідротермічних умов і генотипів залучених до гібридизації.